

COĞ-425 AFET YÖNETİMİ

Dr. Öğr. Üyesi Harun Reşit BAĞCI

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü.

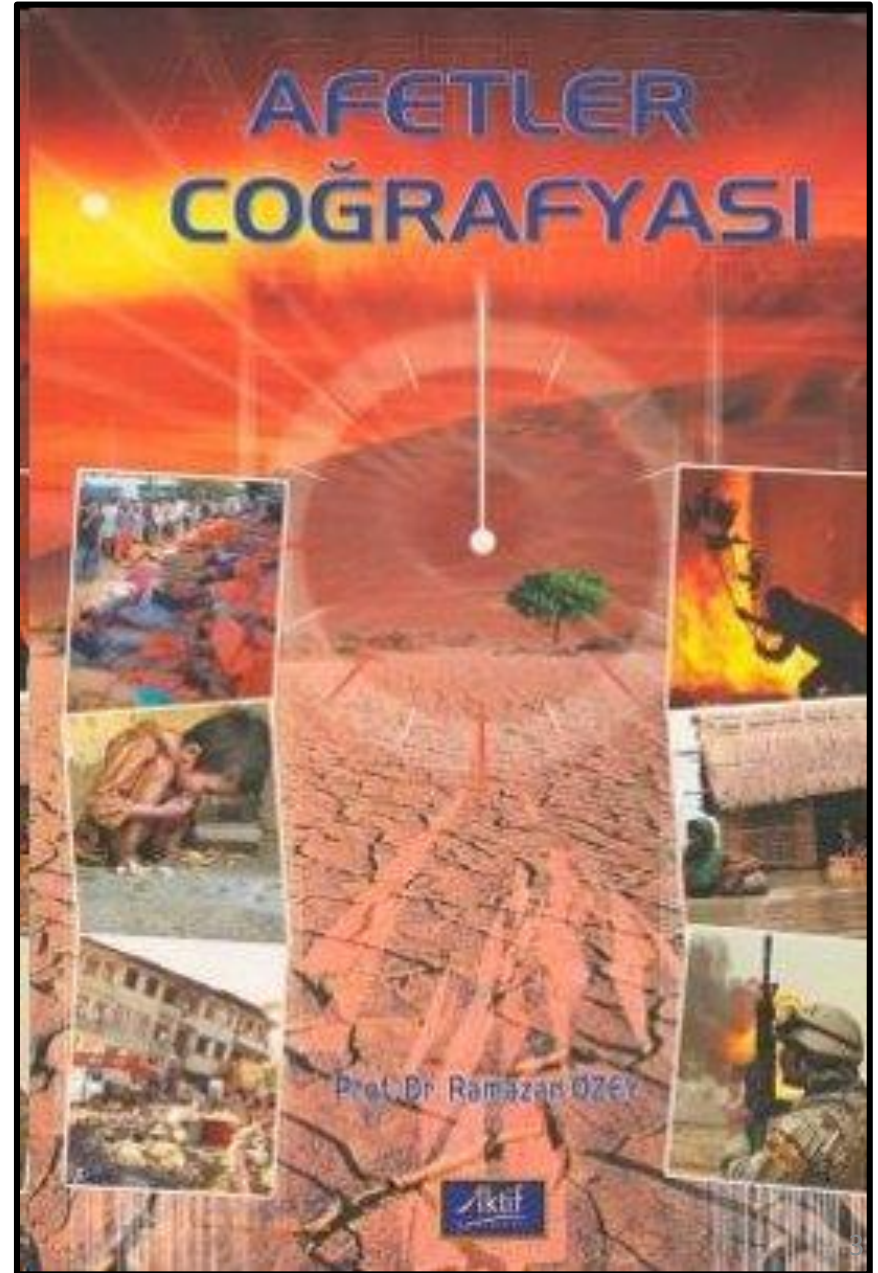
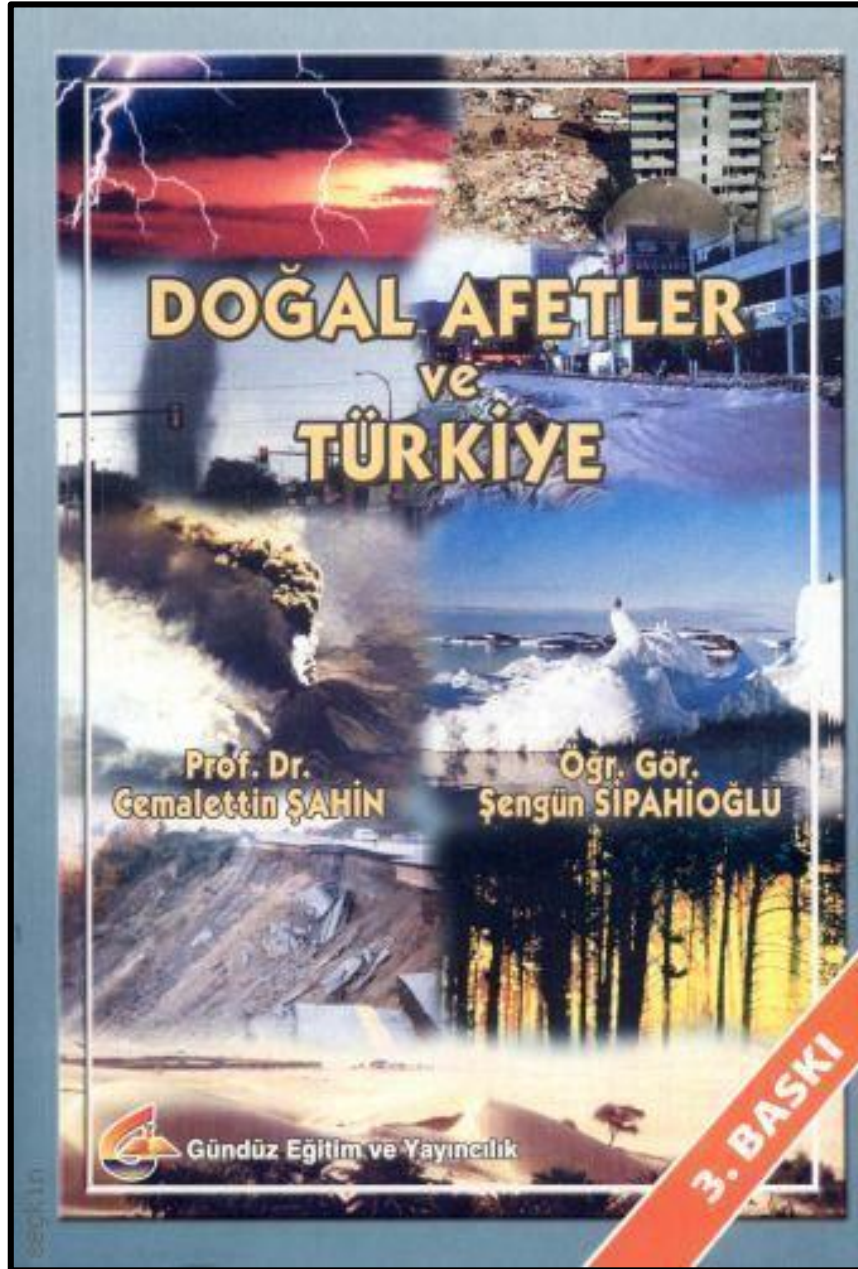
Bu ders sunumu, eğitim maksadıyla Dr. Öğr. Üyesi Harun Reşit BAĞCI tarafından hazırlanmıştır. Hiçbir ticari maksadı yoktur. Kullanılan görsellerden alıntı olanların kaynağı sunumda belirtilmiştir.

Dersin İçeriđi

- Afetin tanımı,
- Dersin nemi ve kaynakları,
- 7126 sayılı Sivil Savunma Kanunu,
- Afetlere ilişkin acil yardım teşkilatı ve planlanma esaslarına dair yönetmelik;
- Afet ncesi, afet sırası ve afet sonrasında yapılması gereken alışmalar.



Dersin Kaynakları



International Academic Studies on Social and Education Sciences

20

20

ISBN
978-625-7912-20-4

Ali Acaray, Rabia Vezne, Semin Kazazoğlu, B. Banş Yıldız, Beyza Özturanlı Şanda, Buket Çatakoğlu Aydın, Ferit Gürbüz, Mihalıs Kuyucu, Yunus Emre Tansü, Semra Çerkezoğlu, Abdullah Demir, Sare İrem Doğan, Cemile Çetin, Hakan Kolçak, Özge Gündem, Serpil Gerdan, Esma Buluş Kırıkkaya, Yusuf Er, Râ'na Özyurt Kaptanoğlu, Nilay Karasakal, Fatma Ezgi Erbaş Kelebek, Mehmet Biçici, Faruk Türk, Fatih Pala, Filiz Güneysu Atasoy, Gamze Karaa, Ayşe Necef Yereli, Harun Tüysüz, Mehmet Ali Demir, Murat Çelikdemir, Adnan Çoban, Neşe Yeşim Altinel Çoban, Elif Sabancı Polat, Ömer Yahşi, Galip Afşin Ravanoğlu,

Editör

Doç.Dr. Mehmet Dalkılıç

Disaster Management Of Turkey

TÜRKİYE'DE AFET YÖNETİMİ

Disaster Management Of Turkey

Yrd. Doç. Dr. Tevfik ERKAL *

Mehmet DEĞERLİYURT **

ÖZ

Afetler oluş zamanı belirli olmayan durumlar olduğundan sürekli hazır olunmayı gerektirmektedir. Afet anlarında ve sonrasında hızlı müdahale insan hayatını kurtarmada son derece önemlidir. Olayın gerçekleştiği andan itibaren her türlü yardıma hazır olmak ise ancak iyi bir planlama ile mümkündür. O nedenle ülkemizde önceki dönemlerde yaşanan acı deneyimlerin gelecekte de yaşanmaması için çalışmalar yapılmakla beraber yapılan çalışmalar planların uygulanabilirlikteki düşüklüğü nedeniyle henüz yeterli düzeyde değildir. Türkiye'de afet sözcüğü ile akla ilk gelen deprem olmakta; ancak afet kavramı Türkiye'nin her bölgesinde farklı şekilde kendini göstermektedir. Afet olgusu kimi bölgelerde deprem, kimi bölgelerde ise kütle hareketleri, çığ veya sel-taşkın olayları olarak gerçekleşmektedir. Dolayısıyla alınacak önlemler bölgesel anlamda farklılıklar göstermektedir. Bu çalışmada gelişmiş ülkelerdeki acil durum planlamalarından örnekler verilerek acil durum ve afet yönetimiyle ilgili karşılaştırmalar yapılmakta, Türkiye'deki afet yönetimi için önerilerde bulunmaktadır.

Anahtar sözcükler: Afet Yönetimi, Doğal Afetler, Türkiye'de Afet Yönetimi

DEPREM SEMPOZYUMU KOCAELİ 2005

AFET YÖNETİMİ VE AFET İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bülent ÖZMEN¹, Murat NURLU¹, Kerem KUTERDEM¹, Ahmet TEMİZ¹

ozmen@deprem.gov.tr, nurlu@deprem.gov.tr, kuterdem@deprem.gov.tr, temiz@deprem.gov.tr

Öz: Afet İşleri Genel Müdürlüğü 7269 Sayılı “Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun” ve bunu değiştiren, ek getiren diğer kanunlar ve bunlara göre çıkarılan Yönetmelikler çerçevesinde faaliyetini sürdürmektedir. 7269 sayılı kanuna dayanarak Bakanlığımızın afet ile ilgili görev ve sorumlulukları 180 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK nin 2-g Maddesi ile düzenlenmiştir. Bu maddeye göre Bakanlığımızın görevleri: deprem, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri afetlerden evvel ve sonra meskun alanlarda alınacak tedbirlerle yapılacak yardımları tespit etmek ve bunların uygulamasını sağlamak, bu konularda ilgili bakanlıklar ve kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği yapmaktır. Afet Yönetimi özet olarak, afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılabilmesi için, afet öncesi ve afet sonrasında yapılması gereken teknik, idari ve yasal çalışmaları belirleyen ve uygulamaya aktaran, bir olayla karşılaşıldığında etkili bir uygulama yapabilmeyi sağlayan ve her olaydan elde edilen derslerin ışığında mevcut sistemi geliştiren bir yönetim biçimidir. Çalışmanın amacı kapsamlı bir afet yönetiminin her aşamasında çeşitli derecelerde sorumlulukları bulunan Genel Müdürlüğümüzün afet öncesi, sırası ve sonrasında yapmış olduğu çalışmaları örnekleriyle anlatarak Genel Müdürlüğümüzün afet yönetimindeki yerinin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Afet Yönetimi, Afet

Modern, Bütünleşik Afet Yönetimin Temel İlkeleri

Mikdat KADIOĞLU

İstanbul Teknik Üniversitesi Meteoroloji Mühendisliği ve Afet Yönetim Uyg-Ar Merkezi
Öğretim Üyesi, 34469, Maslak, İstanbul

E-posta: kadioglu@itu.edu.tr

ÖZET

Afetler, her zaman ve her yerde, birçok şekilde ortaya çıkabilir – deprem, kuş gribi, SARS, çığ, fırtına, sel, yangın, tehlikeli maddeler, gemi ve uçak kazası, terör, vb. gibi. Afetlerin gelişmesi bazen günler veya haftalar sürer ya da bazen aniden ve uyardmadan vururlar. Her yıl milyonlarca insan afetlerde felaketle ve afetlerin birçok korkutucu sonuçlarıyla karşı karşıya gelir. Böylece yıl boyunca her türlü afet dünyanın değişik yerlerini vurur. Bunlar büyük yıkıma ve acıya sebep olurken aynı zamanda ulusal ekonomileri de kötü bir şekilde etkilerler. Farklı yer-iklim koşulları ülkemizin farklı bölgelerinde hâkim olduğu için değişik bölgelerimizde sel, kuraklık, deprem, toprak kayması, terör gibi değişik afetler ortaya çıkmaktadır. Türkiye, afetlere karşı dayanıksız/hazırlıksız ülkelerinden biridir. Yakın geçmişe kadar ülkemizde kuraklık, sel, deprem ve toprak kayması gibi yıkıcı doğal afetlere bir ölçüde seyirci kalınmıştır. Tüm afetlerin zararlarını etkili şekilde azaltabilmek için afet yönetim çevrimi diye de adlandırılan bütünleşik bir Afet Yönetim Sistemi ülkemizde uygulanamamıştır.

Bu nedenden dolayı, ülkemizde afet yönetiminin genel algılanışı daha çok afet sonrası ‘afetzedelere yardım’ ile sınırlı kalmıştır. Bu kavram, afetten etkilenen ailelere acil yardımlar ile birlikte para ve konut yardımı olarak uygulanmaktadır. Son zamanlarda dünyanın çeşitli yerlerinde görülen felaketler, tüm dünyadaki insanların afetlere acil yardımlarda bulunurken bir yandan da afet öncesi çalışmalarla afetlerden dolayı oluşan her türlü kayıpların azaltılması konusunda düşünülmesini sağlamıştır. Paradigmayı acil yardımın geleneksel uygulamasından afet riskini azaltma şekline değiştirmek için toplumun afet ve acil durum yönetimine bakışını değiştirmek gerekmektedir. Ayrıca hükümet ve yerel yönetimlerin her seviyesindeki temel görevin halkın katılımını da sağlayarak afetlere hazırlıklı olma ve zarar azaltma olması gerektiğinin üzerinde önemle durmaktadır.

Afet yönetiminin başlıca görevi can ve mal kaybını azaltmak ve ulusu doğal, teknolojik ve insan faktörlü afetlerden korumaktır. Bunu yaparken hazırlıklı olma, koruma, müdahale, iyileştirme ve zarar azaltma gibi öğeleri içeren riske dayalı, kapsamlı bir afet ve acil durum yönetim sisteminde halka öncülük etmeli ve destek verilmelidir. Son zamanlarda modern afet yönetimi, afete hazırlıklı olmakla ile birlikte afetleri önlemenin önemini vurgulamaktadır. Bu nedenle, biz de bu radikal dönüşümü düşünmeli ve güvenli bir gelecek için modern afet yönetimi kapsamında tüm afetlere hazırlanmalıyız. Bu makalede afetlere hazırlıklı olma, önleme, zarar azaltma ve afetlere müdahale hakkında genel hatları ile bilgi verilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bütünleşik Afet Yönetim Sistemi, Zarar Azaltma, Hazırlıklı Olma, Müdahale, İyileştirme

TÜRKİYE’NİN AFET YÖNETİM SİSTEMİNE İLİŞKİN ELEŞTİREL BİR DEĞERLENDİRME

Bülent ÖZMEN*
Ali Tolga ÖZDEN**

Özet

Çalışmanın hedefi Türkiye’deki mevcut afet yönetim sistemini uluslararası afetler politikasında özellikle 1990’lı yıllardan itibaren yaşanan dönüşüm çerçevesinde incelemek ve değerlendirmektir. Bu amaçla öncelikle uluslararası afetler politikasında geleneksel yaklaşımlardan afet risk yönetimine doğru yaşanan değişimin mihenk taşı olan gelişmeler özetlenecek, afetlerle mücadelede geleneksel yaklaşımların yetersizliği irdelenerek yeni mücadele yaklaşımı tanımlanacaktır. Türkiye’nin afet politikalarının gelişimi tarihsel bir perspektif içinde özetle aktararak mevcut durum analiz edilmeye çalışılacaktır. Sonuç olarak da bu analizler çerçevesinde yapılacak değerlendirme ile Türkiye’de ihtiyaç duyulan bütüncül ve riske dayalı afet yönetim modelinin oluşturulmasının önündeki temel sorunlar değerlendirilecektir.

Anahtar Sözcükler: Afet, Afet Yönetimi, Risk, Afet Yönetimi Mevzuatı, AFAD



Afet Yönetiminde Coğrafi Bilgi Sistemi ve Uzaktan Algılama

Geographic Information System and Remote Sensing in Disaster Management

Deniz Arca

Bülent Ecevit Üniversitesi, Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Bölümü, 67100 Zonguldak

Özet

Ülkemiz, tabiat güzellikleri, tarih, kültür, sanat varlıkları, iklim özellikleri, coğrafi konumu gibi pek çok alanda eşsiz bir güzellik kaynağı iken aynı zamanda bir afet ülkesidir. Özellikle depremlerin sık ve şiddetli yaşandığı bir deprem ülkesidir.

Afet, özellikle deprem kabul etmemiz gereken bir gerçektir. Bununla yaşamayı bilmemiz acı bir gerçektir. Bu yüzden ki henüz daha afetleri önceden kestirmenin mümkün olmadığı çağımızda, afetlerden doğan kayıpları en aza indirme sorumluluğu ve çabası da bize düşmektedir. Afet öncesi, anı ve sonrasında yapılması gereken çalışmalar ve önlemlerle kayıplar en aza indirilebilir. Bu bağlamda da Coğrafi Bilgi Sistemi ve uzaktan algılama çok büyük bir önem arz etmektedir.

Afet yönetiminin başlıca görevi can ve mal kaybını azaltmak ve ulusu doğal, teknolojik ve insan faktörlü afetlerden korumaktır. Bunu yaparken hazırlıklı olma, koruma, müdahale, iyileştirme ve zarar azaltma gibi öğeleri içeren riske dayalı, kapsamlı bir afet ve acil durum yönetim sisteminde halka öncülük etmeli ve destek verilmelidir. Son zamanlarda modern afet yönetimi, afete hazırlıklı olmakla ile birlikte afetleri önlemenin önemini vurgulamaktadır.

Doğal afetlerle ilgili çalışmalarda UA ve CBS günümüzde yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmalar; deprem, sel, heyelan, yangın, volkanizma ve fırtına gibi doğal afetlere neden olan tabii olaylardır. CBS ve UA sadece bu doğal olayların lokasyonlarının belirlenmesi, gözlemlenmesi ve etkilerinin belirlenmesinde değil, bunun yanında afet öncesinde ve sonrasında yapılacak pek çok çalışmayı da kapsamaktadır. CBS teknolojilerinin afetlerle ilgili çalışmalarda etkin olarak kullanımı, öncelikle bunların hangi amaçla ve ne şekilde kullanılacaklarının tespit edilmesine bağlıdır. Bu bakımdan; bu teknolojilerin özelliklerine geçmeden önce etkin ve çağdaş anlamda bir afet yönetim sisteminin ve bileşenlerinin nasıl olması gerektiğinin açıklanması gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Afet yönetimi, CBS, Uzaktan algılama

COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMLERİ İLE AFET VE ACİL DURUM YÖNETİM BİLGİ SİSTEMLERİ

H.Banu Ilter¹, İbrahim Özkeser²

SUMMARY

Information Technologies offers effective solutions on before, during and after disaster Management Systems which is disregarded although it is the one of the vital topics in our country. In the information technologies system, entire geographic and the related or unrelated non-geographic data must be managed in an integrated way. In this context, Geographic Information Systems(GIS) and Management Information Systems(MIS) studies are being done and admirable steps have been taken in our country as the same as the other countries. Therefore, data integrity, standards and security loom large with wide enterprise solutions on establishing and managing information systems.

In this context, the solutions oriented to due diligence and resource allocation with emergency call, disaster management systems and analysis, image difference analysis after disaster that the GIS technology brings them to humanity will be offered. In our country, while handling disaster scenarios and their demonstrations, GIS based disaster management system solutions and their advantages; the organizational requirements will also be pointed..

TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası
10. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı
28 Mart - 1 Nisan 2005, Ankara

COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMLERİ İLE İL ÖLÇEĞİNDE AFET YÖNETİM AMAÇLI PLANLAMA

S. Reis¹, T. Yomralıoğlu²

¹Niğde Üniversitesi, Aksaray Müh. Fak. Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Bölümü, Aksaray, sreis@nigde.edu.tr

²Karadeniz Teknik Üniversitesi, Müh.-Mim. Fak. Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Bölümü, GISLab, tahsin@ktu.edu.tr

ÖZET

Günümüzün en önemli sorunlarından biri de çevrenin sürdürülebilir anlamda yönetilebilmesi için, planlanması ve denetlenmesidir. Doğu Karadeniz Bölgesi gibi yoğun yağış alan ve eğimli topografik yapıya sahip bölgelerde “doğal afet” olgusu en önemli çevresel tehliktir. Dolayısıyla, heyelan riskini azaltmak ve uygun yerleşim alanlarını planlamak için öncelikle bölgesel bazda “potansiyel heyelan alanları”nı belirlemek, ardından bu alanları da dikkate alarak “en uygun kentsel gelişme alanları”nı tespit etmek gerekir. Günümüzde bu türden çalışmaların gerçekleştirilmesi için kullanılan en etkin yöntemler, coğrafi bilgi sistemleri ve uzaktan algılama teknikleridir. Bu çalışmada, Trabzon il bazında konumsal veri tabanı kullanılarak doğal afet riski taşıyan bölgelerin ve kentsel yerleşim açısından uygun olan yerlerin üst ölçekte belirlenmesi için coğrafi bilgi sistem destekli model analizleri gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: CBS, heyelan, doğal afet, kentsel yerleşim, üst ölçek planlama



AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 52

Kasım – Aralık 2015

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>



TÜRKİYE’DE AFET YÖNETİMİNİN TARİHİ VE YASAL GELİŞİMİ

Muhammet KEMALOĞLU*

Özet

Afet yönetimi kavramı dünyada yeni yeni kabul gören bir kavradır. Ülkemiz afet olgusunun sık yaşandığı bir coğrafyada olması nedeniyle plan ve politikalarını bu yöne ağırlık vererek geliştirmeye çalışmak durumundadır. Bundan dolayıdır ki afet konusundaki temel sorun kavramların yanlış anlaşılmasının önüne geçilmeli ve afet olgusu doğru bilinmeli, ülkemizde önceki dönemlerde yaşanan acı deneyimlerin gelecekte de yaşanmaması için standartların belirlenmeli ve çalışmaların planlanmasında yanlış programlar düzeltilbilmelidir. Afet; insanlar için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, insanın normal yaşantısını ve eylemlerini durduracak veya kesintiye uğratacak, imkânların yetersiz kaldığı, doğal veya insan kökenli olaylara verilen genel bir isimdir. Türkiye jeolojik yapısıyla afetlere sık sık maruz kalan bir ülke konumundadır. Bu nedenle bu tür felaketlere karşı hazırlıklı olmak gerekmektedir. Hazırlıklı olmak da Afet Oluşturma Potansiyeline Sahip Enerji Birikimlerine karşı bilinçli olmayı ve bu Enerji Birikimlerine karşı iyi bir afet yönetimini gerekli kılmaktadır. Bu çalışma ile 5902 sayılı yasa öncesi ve sonrası afet yönetimindeki değişim incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Yönetimi, Mevzuat, Afet Yönetimi Örgütlenmesi.

Dersin Değerlendirilmesi

	Değerlendirme Şekli	Yıl Sonu Notuna Etkisi	Yapılacağı Hafta
1.	1. Quiz	% 10	5. Hafta
2.	Ara Sınav	% 20	9. Hafta
3.	Proje	% 10	11. Hafta
4.	Final Sınavı	% 60	14. Hafta